

HOLLAND FESTIVAL 2018

Mollena Lee Williams-Haas
Georg Friedrich Haas
Klangforum Wien

HYENA

INFO

WO 13 JUNI 2018
WED 13 JUNE 2018

aanvang starting time

20:30
8:30 pm

locatie venue

Muziekgebouw

duur running time

ongeveer 1 uur, geen pauze
approx. 1 hour, no interval

inleiding introduction

door by Thea Derks
19:45
7.45 pm

CONTEXT

THE ARTIST & THE PERVERT

Georg Friedrich Haas, Mollena Lee Williams-Haas, Beatrice Behn, René Gebhardt
di 12 juni 2018, 21:00
Tue 12 June 2018, 9 pm
Bioscoop Het Ketelhuis

PROGRAMMA

Georg Friedrich Haas (1953)
Sayaka (2006)

Georg Friedrich Haas (1953)
de terrae fine (2001)

Georg Friedrich Haas (1953)
HYENA (2016)

CREDITS

muziek music

Georg Friedrich Haas

tekst text

Mollena Lee Williams-Haas

verteller narrator

Mollena Lee Williams-Haas

dirigent conductor

Bas Wiegers

uitvoering performed by

Klangforum Wien

HYENA

Olivier Vivarès, klarinet clarinet
Bernhard Zachhuber, klarinet clarinet
Lorelei Dowling, fagot, contraforte bassoon, contraforte
Gerald Preinfalk, saxofoon saxophone
Mikael Rudolfsson, trombone trombone
Krassimir Sterev, accordeon accordion
Lukas Schicke, percussie percussion
Gunde Jäch-Micko, viool violin
Dimitrios Polisoidis, altviool viola
Andreas Lindenbaum, cello cello
Benedikt Leitner, cello cello
Myriam Garcia Fidalgo, cello cello
Peter Schlier, contrabas bass
Beltana Ruiz, contrabas bass

Sayaka, de terrae fine

Gunde Jäch-Micko, viool violin
Krassimir Sterev, accordeon accordion
Alex Lipowski, percussie percussion

met steun van supported by

ERSTE BANK

wereldpremière world premiere

HYENA
Wenen, 12 november 2016
Sayaka
Dresden, 29 september 2006
de terrae fine
Wattens, 11 september 2001

hoofdbegunstiger

productiepartner

FONDS 21

TOELICHTING

In *HYENA*, een concert voor orkest en verteller, windt Mollena Lee Williams-Haas er geen doekjes om. Gedetailleerd en precies vertelt ze over haar alcoholverslaving, die de afschrikwekkende vorm aannam, hallucinatoir of niet, van een bloeddorstige hyena. Ze gaat tot het uiterste. 'Er was geen andere uitweg', zegt ze. 'Als ik de schaamte niet had overwonnen, was ik niet naar de afkickkliniek gegaan. Dan had ik mezelf doodgedronken.'

Dat haar verhaal de basis zou worden voor een wonderschone compositie, waarin het klankbeeld even verleidelijk als wringend is, kon ze destijds op geen enkele manier bevroeden. Toen echtgenoot Georg Friedrich Haas het stoutmoedige idee opperde, was ze niet meteen om. 'Ik was er doodsbang voor.' En dus moest ze het wel doen.

Componist Georg Friedrich Haas en Mollena Lee Williams – schrijfster, actrice en bondage-instructeur – leerden elkaar in 2013 in New York kennen. Haas had Oostenrijk achter zich gelaten voor een betrekking aan Columbia University. Mollena Williams had ruim zes jaar eerder, in 2007, de alcohol afgezworen. Toen ze een relatie kregen en zich verdiepten in elkaars werk, liet zij hem de podcast horen die ze eerder maakte over haar ervaringen in de afkickkliniek voor het National Public Radio-programma *Snap Judgement*. Hevig aangedaan luisterde hij ernaar. Een jaar later legde hij het idee voor *HYENA* voor aan een opdrachtgever, die er niks in zag. Bernhard Günther, artistiek leider van Wien Modern, het festival voor moderne muziek in Wenen, hapte wel meteen toe. In november 2016 ging de compositie daar in première.

Georg Friedrich Haas koos voor een vrije vorm, waarin de verteller binnen bepaalde marges spontaan kan reageren op het ensemble en het verloop van de compositie bijvoorbeeld kan versnellen of vertragen. Bovendien wist hij onmiddellijk dat de klank van de zelfdestructie – de hyena – ongehoord mooi moest zijn. Haas: 'Die wordt vertegenwoordigd door een reeks boventoonakkoorden.' Voor Haas en Williams-Haas is boven alle twijfel verheven dat maar één stem deze compositie kan dragen: die van Mollena zelf. Ze hebben het laten vastleggen bij de uitgever van Haas' werk. Niet eerder dan dat de auteur van de tekst met pensioen gaat of komt te overlijden, kan iemand anders een vertolking van *HYENA* voor zijn rekening nemen. Williams-Haas: 'Ik vertel het vanuit mijn persoonlijke ervaring; ik ben die alcoholist. Storytelling is iets anders dan acteren.'

Voor het echtpaar is *HYENA* het begin van een vruchtbare artistieke samenwerking die, als het aan hen ligt, aanleiding geeft tot een drieluik. In *HYENA* staat het gevecht met de verslaving centraal. En al is het einde uitgesproken optimistisch en hoopvol – 'And she waits for me to lose hope.../ and... I... will... nót...' – daarmee is het verhaal nog niet af. Het koppel werkt aan een vervolg, dat de volgende stadia van een leven zonder drank beschrijft: *The Spirituality* (voor orkest) en *The Acceptance of the Animal* (voor strijkkwartet).

OVER DE ARTIESTEN

Klangforum Wien is een in Wenen gesitueerd internationaal gezelschap – 24 muzikanten afkomstig uit tien verschillende landen – dat artistieke authenticiteit en hedendaags engagement hoog in het vaandel heeft. De musici hechten eraan dat nieuwe muziek is geworteld in de werkelijkheid van alledag en weerklank vindt bij een breed publiek. Klangforum Wien is een veelgevraagd ensemble in de contemporaine muziekpraktijk. Het speelt op festivals en in concertzalen en operahuizen wereldwijd, en was geregeld te gast in het Holland Festvail, voor het laatst in 2015 met *ein tag und eine stunde in urbo kune*. Meer dan vijfhonderd nieuwe werken zijn door Klangforum Wien in première gebracht. De discografie van het gezelschap beslaat meer dan zeventig albums. Voor *HYENA* doet Nederlander Bas Wiegers dienst als dirigent.

De Oostenrijkse componist **Georg Friedrich Haas** (Graz, 1953) is vermaard om de rijkdom en de complexiteit van zijn klankverkenningen. Aan een traditioneel instrumentarium weet hij een geraffineerde klankwereld te ontlokken die soms elektronisch aandoet. Hij maakt daarbij gebruik van microtonaliteit, alternatieve stemmingen en natuurlijke boventonen. De donkere thematiek die tot voor kort automatisch aan zijn werk kleefde, is deels terug te voeren tot zijn persoonlijke geschiedenis als (klein)kind van nazi's. Haas maakt er geen geheim van dat zijn huwelijk met Mollena Williams niet alleen zijn productiviteit ten goede komt. Er is een nieuwe lichtheid in zijn idioom geslopen; het einde van *HYENA* getuigt daarvan. Georg Friedrich Haas is drager van onder meer de Großer Österreichischer Staatspreis, de Preis der Stadt Wien für Musik in 2002 en de Musikpreis Salzburg 2013. Hij was verbonden aan de Hochschule für Musik Basel en doceert sinds 2013 aan Columbia University, New York. Hij componeerde voor uiteenlopende bezettingen, groot en klein, orkeststukken en ook opera's.

Mollena Lee Williams-Haas is schrijfster, actrice en storyteller. Zij is een aansprekende en spraakmakende podiumpersoonlijkheid en bedreven in uiteenlopende genres als spoken word, klassiek theater en performancekunst. Sinds jaar en dag is zij actief in de bondage- en SM-scene. In 2010 werd zij verkozen tot International Miss Leather. Het echtpaar Haas, in het dagelijks leven meester en slaaf, deelt een uitgesproken engagement, waarin diversiteit en seksuele vrijheid terugkerende thema's zijn. Hoezeer voor hen werk, engagement en privéleven in elkaars verlengde liggen, blijkt ook uit de documentaire *The Artist & The Pervert* (2018), die de Berlijnse filmmakers Beatrice Behn en René Gebhardt over hen maakten. Haas en Williams-Haas lieten hen bijna restrictieloos toe in hun leven, toen de documentairemakers zich spontaan meldden na het lezen van een artikel in *The New York Times* met de titel: *A composer and his wife: creativity through kink*.

NOTES

In *HYENA*, a work for orchestra and narrator, Mollena Lee Williams-Haas tells it like it is. She uses microscopic detail to precisely describe her addiction to alcohol, which took on the quasi-hallucinatory form of a bloodthirsty hyena. Nothing is off limits. 'There was no other way out', she says. 'If I hadn't overcome my shame, I would never have gone into rehab. Then I would have drunk myself to death.'

She could hardly have suspected at the time that her story would become the basis for an exquisite composition, containing a sonic landscape both seductive and gut-wrenching. When her husband, Georg Friedrich Haas, put forward the suggestion, she was sceptical at first. 'It scared me to death.' And that is why she had to do it.

Composer Georg Friedrich Haas and Mollena Lee Williams – writer, actress and bondage instructor – met in New York in 2013. Haas had just left Austria to take up a position at Columbia University. Mollena Williams had sworn off alcohol some six years earlier, in 2007. As their relationship deepened, they began finding out more about each other's work. She played him the podcast from the National Public Radio programme, *Snap Judgement*, about her experiences in rehab. He listened, overwhelmed. A year later, he proposed the idea for *HYENA* to an artistic manager, who turned it down. But Bernhard Günther, artistic leader of Wien Modern (the Viennese modern music festival), seized the opportunity. The composition had its premiere in November 2016.

For this piece, Georg Friedrich Haas chose a free form in which the narrator can spontaneously react, within specific parameters, to the ensemble, speeding up or slowing down the pace. What is more, Haas immediately understood that the sound of self-destruction – the hyena – had to be incredibly beautiful. Haas: 'A series of overtone chords represents it.' For both Haas and Williams-Haas, there is no doubt this work can only be performed by one voice: that of Mollena herself. They have even had Haas' publisher put it in writing. No one else can perform *HYENA* before the author of the text either retires or dies. Williams-Haas: 'I tell the story from my own personal experience; I *am* that alcoholic. Storytelling is not the same as acting.'

For this married couple, *HYENA* marks the start of a fruitful artistic collaboration, which they are hoping will result in a triptych. In *HYENA*, it is the struggle with addiction that takes centre stage. As even though the ending is decidedly hopeful and optimistic – 'And she waits for me to lose hope.../ and... I... will... not...' – the story does not end there. The couple is working on a sequel, which describes the next stages in life without alcohol: *The Spirituality* (for orchestra), and *The Acceptance of the Animal* (for string quartet).

ABOUT THE ARTISTS

Klangforum Wien is an international ensemble based in Vienna, with 24 musicians from ten different countries, that strives for artistic authenticity and contemporary engagement. The musicians believe that new music should be rooted in everyday reality and be able to resonate with a broad audience. Klangforum Wien is a much sought-after ensemble within the field of contemporary music, performing at festivals and in concert halls and opera houses around the world and regularly performed at the Holland Festival; in 2015 they presented *ein tag und eine stunde in urbo kune*. The ensemble has premiered more than 500 new works, and their discography encompasses more than seventy albums. Bas Wiegers, originally from the Netherlands, will serve as conductor for these performances of *HYENA*.

Austrian composer **Georg Friedrich Haas** (Graz, 1953) is renowned for the richness and complexity of his sound explorations. Using traditional instruments, he manages to elicit a refined soundscape that at times evokes electronic music. He employs microtonality, alternative tuning systems and natural overtones to achieve this. The dark themes which until recently adhered to his work originated in part from his personal history as a child and grandchild of Nazis. Haas does not hide the fact that his marriage to Mollena Williams has boosted more than just his productivity. A new lightness has crept into his idiom, witnessed by the conclusion of *HYENA*. Georg Friedrich Haas has received such awards as the Großer Österreichischer Staatspreis, the 2002 Preis der Stadt Wien für Musik and the 2013 Musikpreis Salzburg. Formerly associated with the Hochschule für Musik in Basel, he has lectured at Columbia University, New York since 2013. He composes works for a variety of instrumental combinations, large and small ensembles, as well as for orchestra and opera.

Mollena Lee Williams-Haas is a writer, actress and storyteller. She is an engaging and controversial stage personality, at home in such divergent genres as the spoken word, traditional theatre and performance art. She has been active in the bondage and SM-scene for many years. In 2010, she was elected International Miss Leather. She and Georg Friedrich Haas go through life as master and slave, and they share a strong sense of commitment: for them, diversity and sexual freedom are recurrent themes. The degree to which their work, engagement and private life are interwoven is revealed in the documentary *The Artist & The Pervert* (2018) by Beatrice Behn and René Gebhardt. Haas and Williams-Haas gave these Berlin filmmakers access with almost no restrictions to their private lives. The documentary makers had spontaneously turned up on their doorstep after reading an article in *The New York Times* entitled: *A composer and his wife: creativity through kink*.

tekst text

Nicoline Baartman

vertaling translation

Eileen Stevens